

การศึกษาความสำเร็จของกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง
จังหวัดฉะเชิงเทรา

Study to Success of the Chachoengsao Farmer's Market Group
in Mueang District, Chachoengsao Province

กัณฐิมา เสนารักษ์¹ และดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมารัตน์¹
Kanthima Senarak and Duangkamol Panrosthip Thunmathiwat

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา 2) ความคิดเห็นของสมาชิกต่อบัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรากับปัจจัยส่วนบุคคล เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทราทั้งหมด จำนวน 44 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา t-test และ f-test ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกร้อยละ 59.10 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 43.18 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.10 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 28.90 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และส่วนใหญ่ร้อยละ 60.00 มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ความคิดเห็นของสมาชิกต่อบัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.07 พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มตลาดเกษตรกรในระดับมาก โดยปัจจัยด้านกฎระเบียบข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.17 รองลงมาเป็นด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ค่าเฉลี่ย 4.12 ส่วนด้านผู้นำและคณะกรรมการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 3.98 บัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ สถานภาพสมรส และที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา ส่วนบัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพหลัก ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา

คำสำคัญ: กลุ่มตลาดเกษตรกร สมาชิกกลุ่ม ความคิดเห็น บัจจัยความสำเร็จ

Abstract

The purposes of this study were to (1) investigate the basic information of Chachoengsao Farmer's Market Group (2) find out members' opinions towards factors affecting the success of Chachoengsao Farmer's Market Group, (3) compare members' opinions to personal factors. Data were collected by using interview from 44 members of Chachoengsao Farmer's Market Group. Descriptive statistics namely t-test and F-test were employed to analyze the data. The results revealed that majority of participants were female (59.10%), aged between 40-49 years old (43.18%), married (71.10%), graduated from primary school (28.90%), and were farmers (60.00%). The overall opinions of members towards the success of the group were in a high level (mean = 4.07 out of 5.00). When considering in each aspect, the result revealed that all aspects had high effects on the level of success. Regulation factor was the highest factor

¹ ภาควิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

with an average score at 4.17 out of 5.00. The second highest factor was agricultural extension staff with an average at 4.12. However, leadership and board members had the lowest mean score at 3.98. Personal factor statistically significantly affect opinions of the members at 0.01 level was marital status; whilst other personal factor statistical significantly affect at 0.05 level was the level of education. However, other factors include gender, age, and occupation were not correlate with the opinions of members of Chachoengsao farmer's market group.

Keywords: farmer's market group, member, opinions, success factors

คำนำ

โครงการตลาดเกษตรกรเป็นนโยบายหนึ่งของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ต้องการให้ทุก ๆ จังหวัดมีสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ยกระดับสู่ความเป็นตลาดเกษตรกรพรีเมียม โดยเกษตรกรเป็นผู้จำหน่ายสินค้าเอง มีการคัดเลือกและรับรองมาตรฐานเบื้องต้นจากสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีหน่วยงานจากภาครัฐจากกรมส่งเสริมการเกษตรและกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ให้บริการ (วันทนา, 2560) จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพื้นที่ปลูกผักประมาณ 2,500 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีระบบการผลิตที่พึ่งพาสารเคมีและใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง จังหวัดฉะเชิงเทราโดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดจึงกำหนดนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง ผักปลอดภัยเบอร์ 8 (8 ไร่ 8 มาตรฐาน) เพื่อให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรตามโครงการมีมาตรฐานความปลอดภัย เป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค (สารนิพนธ์นักส่งเสริมมืออาชีพภาคตะวันออก, 2560)

กลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการรวมตัวกันโดยทางสำนักงานเกษตรอำเภอของจังหวัดทำการสมัครคัดเลือกเกษตรกรโดยการนำผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในแต่ละแปลงไป ตรวจวัดเกษตรปลอดภัยสูงแปดไร่ (8 ไร่ 8 มาตรฐาน) คือ ปลอดภัยสารเคมี ปลอดภัยปุ๋ยเคมี ปลอดภัยสารเคมีฆ่าแมลง ปลอดภัยการปนเปื้อน น้ำปลอดภัย ดินปลอดภัย กระบวนการผลิตปลอดภัย ตรวจรับรองมาตรฐานปลอดภัย ซึ่งเกษตรกรผู้ผ่านการรับรองมาตรฐานก็จะสามารถเข้ามาขายที่ตลาดเกษตรกรได้ สินค้าเกษตรปลอดภัยสูงจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่งเสริมให้มีการบูรณาการแผนงาน/โครงการ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาอาชีพและรายได้ของเกษตรกร โดยนำหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีบทบาทรับผิดชอบในการพัฒนา หมู่บ้าน/ชุมชน มาบูรณาการกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย งบประมาณและวิธีการดำเนินงานเข้าด้วยกัน และนำแนวคิดตามทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรทฤษฎีใหม่ รวมถึงแนวทางการพัฒนาตามโครงการพระราชดำริต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนมีการวางแผนงานและแบ่งมอบภารกิจการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การตลาด การพัฒนาตราสินค้า และการประชาสัมพันธ์ (คู่มือการดำเนินงานโครงการพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง, 2560) กลุ่มตลาดเกษตรกรก่อตั้งมาแล้วระยะเวลา 2 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 และมีการพัฒนาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สมาชิกในกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทราได้รับรองมาตรฐานการเป็น young smart farmer ในปี พ.ศ. 2557 – ปี พ.ศ. 2558 สมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มทุกคนได้รับการรับรองมาตรฐานและได้รับรองสินค้าที่ดีและมีคุณภาพ 100 เปอร์เซ็นต์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานความเป็นมาของกลุ่มตลาดเกษตรกร และความคิดเห็นต่อบริษัทที่มีผลต่อความสำเร็จ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับกลุ่มหรือเป็นแนวทางแผนพัฒนาให้กับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปทำการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาความสำเร็จของกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม (focus group) ร่วมกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) จำนวน 6 คน โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) กับผู้มีตำแหน่งในการดำเนินงานของกลุ่ม และเจ้าหน้าที่เกษตรซึ่งเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ สมาชิกของกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทราทั้งหมด จำนวน 44 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และการทดสอบเครื่องมือ

2.1) การสนทนากลุ่ม (focus group) โดยมีประเด็นคำถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่เกษตรผู้ให้คำปรึกษากลุ่มตลาดเกษตรกร ประธาน และคณะกรรมการกลุ่มตลาดเกษตรกรเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มและศึกษาปัจจัยที่กลุ่มคิดว่ามีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม จากนั้นนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกต่อไป

2.2) แบบสอบถามปลายปิด (close - ended form) และแบบสอบถามปลายเปิด (open - ended form) ที่ประกอบด้วยคำถามจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่ม

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณานำไปปรับปรุงแก้ไขและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : index of item - objective congruence) ถึงความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และเนื้อหาที่ครอบคลุมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้วค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.78 จึงนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 จัดการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยผู้วิจัยติดต่อไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม และประธานกลุ่ม เพื่อจัดการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับสมาชิกทั้งหมด ในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2560

3.2 นำแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลกับสมาชิกทั้งหมดในวันที่กลุ่มมีการขายของ คือ วันอังคารและวันศุกร์ โดยทำการเก็บข้อมูลจำนวน 2 สัปดาห์ ในช่วงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม การจดบันทึก และภาพถ่ายมาวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบของการพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ค่าทางสถิติอธิบายผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ 1. ค่าร้อยละ (percentage) 2. ความถี่ (frequency) 3. ค่าเฉลี่ย (mean) 4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ วิเคราะห์ข้อมูลใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยวิธีการของลิเคิร์ต Likert (บุญชม, 2545) คะแนนที่กำหนดให้กับข้อคำถามที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า มีดังนี้ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก, 5 = มากที่สุด กำหนดเกณฑ์แปลค่า ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 = เห็นด้วยน้อยที่สุด, 1.50 - 2.49 = เห็น

ด้วยน้อย, 2.50 - 3.49 = เห็นด้วยปานกลาง, 3.50 - 4.49 = เห็นด้วยมาก, 4.50 - 5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด และใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ 1. ค่าเฉลี่ย (mean) 2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติในการวิจัยคือ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ t - test และการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร จำแนกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ f - test (one way anova)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิง ร้อยละ 59.10 และเพศชายร้อยละ 40.90 สมาชิกมีอายุระหว่าง 40 - 49 ปีมากที่สุด ร้อยละ 42.20 รองลงมาอายุอยู่ระหว่าง 50 - 59 ปี ร้อยละ 24.4 และน้อยที่สุดมีสองช่วงอายุ คือ อายุน้อยกว่า 30 ปี และอายุระหว่าง 30 - 39 ปี ร้อยละ 6.70 เท่ากัน สมาชิกส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 71.10 รองลงมาเป็นแยกกันอยู่ ร้อยละ 15.6 มีสถานภาพโสดน้อยที่สุด ร้อยละ 11.10 สมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 28.90 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 20.00 และน้อยที่สุดคือไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 4.40 สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มมีอาชีพหลักคือ เกษตรกร ร้อยละ 60.00 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 24.40 และน้อยที่สุดคือ ข้าราชการรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 13.30 (Table 1)

Table 1 Characteristic of members of Chachoengsao farmers market group.

Individual Factor	Number (n = 44)	Percent
1. Sex		
Male	18	40.90
Female	26	59.10
2. Age		
Less than 30 years	3	6.70
30-39 years	3	6.70
40-49 years	19	42.20
50-59 years	11	24.40
60 year old up	8	17.80
3. Marital status		
Single	5	11.10
Marry	32	71.10
Separated	7	15.60
4. Education		
Not education	2	4.40
Primary school	13	28.90
Lower secondary school	9	20.00
High school / Vocational certificate	8	17.80
High vocational certificate	5	11.10
B.A. (Bachelor of Arts)	7	15.60
5. Main Job		
Farmer	27	60.00
Contractors	11	24.40
Official / State enterprise	6	13.30

2. ความคิดเห็นของสมาชิกต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผลจากการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการ ปัจจัยด้านสมาชิกกลุ่ม ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ผู้ให้คำปรึกษา) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกรรมการและสมาชิก ปัจจัยด้านการบริหารงานกลุ่ม และปัจจัยด้านกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ซึ่งเมื่อนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ไปสร้างเครื่องมือ เพื่อสอบถามความคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกร ต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ทั้งนี้พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นต่อทั้ง 6 ปัจจัย อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านกฎระเบียบและข้อบังคับของกลุ่ม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมาคือปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.12 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (Table 2)

Table 2 Opinion on factors affecting on success.

Factor	Average	S.D.	level	Rank
1. Leadership and board	3.98	0.624	high	6
2. Group members	4.01	0.766	high	5
3. Agricultural extension officer (Group counselor)	4.12	0.842	high	2
4. Participation of directors and members	4.06	0.711	high	4
5. Group management	4.08	0.723	high	3
6. Rules and regulations of the group	4.17	0.723	high	1
Average	4.07	0.625	high	

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีผลต่อปัจจัยความสำเร็จของกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาปัจจัยในแต่ละด้านจำแนกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน (Table 3)

Table 3 Average total of members' opinions that affect on success factors of group by sex.

Factor	Male		Female		t	Sig.
	Average	S.D.	Average	S.D.		
1. Leadership and board	3.84	0.837	4.08	0.412	-1.268	0.93
2. Group members	3.61	0.704	4.29	0.688	-3.196	0.498
3. Agricultural extension officer (group counselor)	3.87	0.938	4.29	0.740	-1.636	0.700
4. Participation of directors and members	3.73	0.791	4.30	0.554	-2.797	0.095
5. Group management	3.82	0.825	4.26	0.593	-2.093	0.295
6. Rules and regulations of the group	3.91	0.686	4.35	0.720	-2.042	0.377
Average	3.79	0.692	4.26	0.503	-2.585	0.832

จากการศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกร จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษามีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ คือ เพศ อายุ และอาชีพหลัก ไม่มีผลต่อความความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา (Table 4) จากการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's Method) เกี่ยวกับความความคิดเห็นของสมาชิกที่มีผลต่อปัจจัยความสำเร็จของกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า สถานภาพโสด และสถานภาพแยกกันอยู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Table 5) และจากการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการ LSD (Least significant difference) เกี่ยวกับความความคิดเห็นของสมาชิกที่มีผลต่อปัจจัยความสำเร็จของกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และปริญญาตรี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Table 6)

Table 4 Average values of members' opinions on success factors of group classified by personal factors.

Average personal factors	Source variance	SS	DF	F	Sig.
Age	Between groups	2.308	4	0.577	0.200
	Within the group	14.491	39	0.372	
	Average total	16.799	43		
Marital status	Between groups	5.462	2	2.731	0.000**
	Within the group	11.337	41	0.277	
	Average total	16.799	43		
Education	Between groups	4.303	5	0.861	0.040*
	Within the group	12.496	38	0.329	
	Average total	16.799	43		
Main Job	Between groups	1.364	2	0.682	0.176
	Within the group	15.435	41	0.376	
	Average total	16.799	43		

* 0.05 level of significance. ** 0.01 level of significance

Table 5 compares the opinions of the members by their status.

Marital status	Average	Marital status		
		(1)	(2)	(3)
Single (1)	3.22			**
Marry (2)	4.09			
Separated (3)	4.59	**		

** 0.01 level of significance

Table 6 Average values of members' opinions on success factors of group by education level.

Education	Average	Education					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Not education (1)	4.22						
Primary school (2)	4.27						*
Lower secondary school (3)	4.16						*
High school / Vocational certificate (4)	4.26						*
High vocational certificate (5)	3.99						
B.A. (Bachelor of Arts) (6)	3.83		*	*	*		

* 0.05 level of significance

วิจารณ์ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นเห็นว่าทุกปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มในระดับมาก ทั้งหมด โดยปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการ เฉลี่ยที่ 3.98 ซึ่งผู้นำและคณะกรรมการ เป็นผู้ที่เสียสละ ขยัน อดทน มีความเป็นผู้นำกล้าตัดสินใจอย่างรอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทอนจันท์ (2540) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอ โพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม คือ ผู้นำกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถ ใจกว้าง และเสียสละ สมาชิกกลุ่มมีความตั้งใจในการทำหน้าที่ของตนเอง มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ และสมาชิกสามารถแนะนำการดำเนินงานให้กับเพื่อนร่วมงานได้ เฉลี่ยที่ 4.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทียมหทัย (2544) ได้ทำการศึกษา ความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดขอนแก่น พบว่าความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มเกิดจาก ปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการของสมาชิก เพราะทำให้กลุ่มได้รับเงินปันผล เป็นการสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ผู้ให้คำปรึกษา) เฉลี่ยที่ 4.12 ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้มีความรู้ในการให้คำปรึกษา เป็นผู้ประสานงานเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตกร (2544) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่าความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มเกิดจาก ปัจจัยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม เพื่อการจัดฝึกอบรม จากเจ้าหน้าที่รัฐ ส่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกรรมการและสมาชิก เฉลี่ยที่ 4.06 ซึ่งกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และแก้ไขปัญหา เข้าร่วมประชุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิติพงศ์ (2547) จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่าความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มเกิดจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านการบริหารงานกลุ่ม เฉลี่ยที่ 4.08 กลุ่มมีการแต่งตั้งประธาน กรรมการที่เหมาะสมในตำแหน่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา (2547) การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่าความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มเกิดจากปัจจัยด้านการบริหาร การดำเนินการอย่างโปร่งใสสามารถตรวจสอบการบริหารงานได้ตลอดเวลา ปัจจัยด้านกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม เฉลี่ยที่ 4.17 ซึ่งกลุ่มมีกฎระเบียบที่กำหนดไว้ชัดเจน สมาชิกสามารถปฏิบัติตามได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธิดา (2556) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทผ้าไหมทอยกดอก ครัวศึกษากลุ่มสตรีทอผ้าไหมไทยอัญชลี ตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่าความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มเกิดจาก ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ระเบียบข้อบังคับและมีการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจึงทำให้สามารถสร้างสรรคผลงานออกมาได้เป็นอย่างดี

สรุป

การศึกษาข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มตลาดเกษตรกร ประกอบด้วย 6 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการ 2) ปัจจัยด้านสมาชิกกลุ่ม 3) ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ผู้ให้คำปรึกษา) 4) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกรรมการและสมาชิก 5) ปัจจัยด้านการบริหารงานกลุ่ม และ 6) ปัจจัยด้านกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม และจากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิก พบว่าทุกปัจจัย มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม โดยกลุ่มตลาดเกษตรกรมีการตั้งกฎไว้อย่างชัดเจนมาก จึงทำให้สมาชิกในกลุ่มให้ความสำคัญกับปัจจัยนี้ที่สุด

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพสมรส มีผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 ที่ความคิดเห็นต่างกันอาจจะเป็นเพราะว่าสถานภาพสมรสมีเหตุผล มีวิจรรย์ญาณและความอดทนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ส่วนสถานภาพแยกกันอยู่นั้นอาจยังอยู่ในสถานภาพสมรส แต่แยกกันอยู่ด้วยเหตุผลอื่น ความคิดเห็นจึงคล้ายคลึงกับสถานภาพสมรส และระดับการศึกษา มีผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ 0.05 ที่ความคิดเห็นต่างกันเพราะในแต่ละระดับของการศึกษามีเหตุผลในการวิเคราะห์ และความรอบคอบในการอ่าน การทำความเข้าใจที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาที่พบว่า กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม มีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของกลุ่มมากที่สุด ถึงแม้ว่ากลุ่มจะมี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ชัดเจนก็ตาม แต่ยังขาดการสื่อสารไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงควรมีการสื่อสารให้ทั่วถึงมากขึ้น เช่น มีการตีพิมพ์ประกาศนิตยสาร เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้ถูกต้องกับสมาชิกและผู้บริโภคหรือบุคคลอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2559. Young Smart Farmer อนาคตและทิศทางภาคเกษตรไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กิตติพงศ์ เอลิมกิจ. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรรณิการ์ มาระโกษณ์. 2560. คู่มือการดำเนินงานโครงการพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง. แหล่งที่มา : <http://pakriew.com/standard.html>, 16 มกราคม 2561.
- จิตรกร พงศดิลก. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐริดา ศิริวรรณ. 2556. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทผ้าไหมทอยกดอก กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้าไหมไทยอัญชลี ตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ท่อนจันทร์ วงศ์พรหม. 2540. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านสร้าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เทียมหทัย ไชยจันทร์. 2544. ความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. ประเมินโครงการ. แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/253663>, 19 สิงหาคม 2560.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันทนา สมบูรณ์ทรัพย์. 10 สิงหาคม 2560. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ. สัมภาษณ์.
- วันทนา สมบูรณ์ทรัพย์. 16 สิงหาคม 2560. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ. สัมภาษณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2555. แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แหล่งที่มา : <http://www.oae.go.th>, 13 สิงหาคม 2560.